

SL(6)521 – Rheoliadau Ceisiadau am Gydsyniad Heneb Gofrestredig (Cymru) 2024

Cefndir a diben

Mae'r Rheoliadau hyn wedi eu gwneud o dan bwerau a roddir i Weinidogion Cymru gan Ddeddf yr Amgylchedd Hanesyddol (Cymru) 2023 ("Deddf 2023"). Mae Deddf 2023 yn ffurfio rhan o god o gyfraith sy'n ymwneud ag amgylchedd hanesyddol Cymru. Mae'r Rheoliadau hyn hefyd yn rhan o'r Cod hwnnw.

Mae Deddf 2023 yn gwarchod henebion o ddiddordeb hanesyddol arbennig. Gall heneb fod yn adeilad, strwythur, gwaith, ogof neu gloddiad, neu safle. Mae Deddf 2023 yn darparu bod rhaid i Weinidogion Cymru gynnal cofnod (y cyfeirir ato fel "cofrestr") o henebion yng Nghymru sydd o bwysigrwydd cenedlaethol. Ni chaniateir i fathau penodol o waith gael eu cyflawni i "heneb gofrestredig" oni bai bod y gwaith wedi ei awdurdodi gan Weinidogion Cymru. Yr enw ar yr awdurdodiad hwn yw "cydsyniad heneb gofrestredig" ac fe'i rhoddir o dan Ran 2 o Ddeddf 2023.

Mae'r fframwaith ar gyfer ceisiadau am gydsyniad heneb gofrestredig wedi ei nodi yn adrannau 14 a 15 o Ddeddf 2023. Mae'r Rheoliadau hyn yn gwneud darpariaeth bellach ynghylch ceisiadau o'r fath sy'n ymwneud â henebion cofrestredig yng Nghymru.

Mae rheoliad 2 yn gwneud darpariaeth bellach ynghylch ffurf a chynnwys cais am gydsyniad heneb gofrestredig, sut i wneud cais o'r fath, a'r dogfennau y mae rhaid eu cynnwys gydag ef.

Mae rheoliad 3 yn diwygio Rheoliadau Ceisiadau Trafnidiaeth a Gweithfeydd (Gweithdrefn Adeiladau Rhestredig, Ardaloedd Cadwraeth a Henebion Hynafol) 1992 ("Rheoliadau 1992"). Mae Rheoliadau 1992 yn cysoni'r gweithdrefnau ar gyfer gwneud ceisiadau a chynnal ymchwiliadau pan fo cais a wneir o dan adran 6 o Ddeddf Trafnidiaeth a Gweithfeydd 1992 hefyd yn ei gwneud yn ofynnol cael cydsyniad heneb gofrestredig.

Mae rheoliad 4 yn gwneud diwygiadau canlyniadol i Reoliadau Datblygiadau o Arwyddocâd Cenedlaethol (Cymru) 2016.

Mae rheoliad 5 yn dirymu Rheoliadau Henebion Hynafol (Ceisiadau am Gydsyniad Heneb Gofrestredig) (Cymru) 2017.

Y weithdrefn

Negyddol

Gwnaed y Rheoliadau gan Weinidogion Cymru cyn iddynt gael eu gosod gerbron y Senedd. Gall y Senedd ddirymu'r Rheoliadau o fewn 40 niwrnod (ac eithrio unrhyw ddiwrnodau pan

fo'r Senedd: (i) wedi'i diddymu, neu (ii) ar doriad am fwy na phedwar diwrnod) i'r dyddiad y'u gosodwyd gerbron y Senedd.

Materion technegol: craffu

Nodir y pwyntiau a ganlyn i gyflwyno adroddiad arnynt o dan Reol Sefydlog 21.2 mewn perthynas â'r offeryn hwn.

1. Rheol Sefydlog 21.2(v) – bod angen eglurhad pellach ynglŷn â'i ffurf neu ei ystyr am unrhyw reswm penodol

Yn rheoliad 3(3)(b), nodir y lleoliad ar gyfer mewnosod y testun newydd gan y diwygiad fel "ar ôl "consent"..." ym mharagraff (1) o reoliad 4 o Reoliadau Ceisiadau Trafnidiaeth a Gweithfeydd (Gweithdrefn Adeiladau Rhestredig, Ardaloedd Cadwraeth a Henebion Hynafol) 1992. Fodd bynnag, mae'r gair "consent" yn digwydd ddwywaith yn nhestun presennol paragraff (1) yn rheoliad 4 o'r Rheoliadau hynny. Fe'i ceir yn y geiriau agoriadol cyn is-baragraff (a) ac yn yr is-baragraff hwnnw ei hun, ac mae'r ddau ohonynt yn rhan o baragraff (1) yn rheoliad 4. Felly, nid yw'r diwygiad yn nodi'n bendant ym mha le y dylid mewnosod y testun newydd nac a ddylid ei fewnosod lle mae'r gair "consent" yn digwydd gyntaf yn unig neu yn y ddau le.

2. Rheol Sefydlog 21.2(vii) – ei bod yn ymddangos bod anghysondebau rhwng ystyr testun Cymraeg a thestun Saesneg yr offeryn neu'r drafft

Yn rheoliad 3(6), mewnosodir Atodlen 3 newydd yn Rheoliadau Ceisiadau Trafnidiaeth a Gweithfeydd (Gweithdrefn Adeiladau Rhestredig, Ardaloedd Cadwraeth a Henebion Hynafol) 1992. Ym mharagraff 1(a) o'r Atodlen 3 newydd, yn y testun Cymraeg, mae'r gair "declarasiwn" wedi cael ei ddefnyddio i gyfleu ystyr "declaration" yn yr addasiad o adran 15(1)(aa) o Ddeddf yr Amgylchedd Hanesyddol (Cymru) 2023. Mae hyn yn gyson â'r derminoleg yn nhestun Cymraeg presennol adran 15 o'r Ddeddf honno. Mae hefyd yn gyson â'r cofnod ar ei gyfer yng nghronfa ddata Llywodraeth Cymru o dermau, BydTermCymru, sy'n nodi bod gan "declarasiwn" statws A fel y term cwbl safonol ar gyfer "declaration", gyda nodyn ychwanegol i egluro nad yw'r gair hwn yn gyfystyr â'r gair "datganiad" mewn cydestun cyfreithiol.

Mae paragraff 2 o'r Atodlen 3 newydd hefyd yn addasu Rheoliadau Ceisiadau am Gydsyniad Heneb Gofrestredig (Cymru) 2024. Fodd bynnag, yn y testun Cymraeg, ym mharagraff 2(b) o'r Atodlen 3 newydd, y gair "datganiad" yn hytrach na "declarasiwn" sy'n cael ei ddefnyddio i gyfleu ystyr "declaration" ym mhennawd a chorff y rheoliad 2A newydd ac ym mhennawd a geiriau agoriadol Ffurf datganiad y testun addasedig. Felly, mae'r term a ddewiswyd ar gyfer "declaration" yn nhestun Cymraeg yr addasiadau ym mharagraff 2(b) o'r Atodlen 3 newydd yn anghyson â'r hyn a ddefnyddiwyd yn yr addasiadau cynharach ym mharagraff 2(a) o'r Atodlen 3 newydd a'r testun presennol a geir yn adran 15 o Ddeddf yr Amgylchedd Hanesyddol (Cymru) 2023, ac mae'n wahanol i'r term safonol ar BydTermCymru. Yn ogystal, defnyddir y gair "datganiad" yn nhestun Cymraeg yr holl addasiadau ac yn nhestun presennol adran 15 o Ddeddf yr Amgylchedd Hanesyddol (Cymru) 2023 i gyfleu ystyr y gair

“statement”. O ganlyniad, ni fydd darlennydd y testun Cymraeg yn gallu gwahaniaethu rhwng “declaration” a “statement” gan fod yr un gair wedi’i ddefnyddio i fynegi’r ddau derm yn yr addasiadau i baragraff 2(b) yn yr Atodlen 3 newydd.

Rhinweddau: craffu

Nodir y pwynt a ganlyn i gyflwyno adroddiad arno o dan Reol Sefydlog 21.3 mewn perthynas â'r offeryn hwn:

3. Rheol Sefydlog 21.3(ii) – ei fod o bwysigrwydd gwleidyddol neu gyfreithiol neu ei fod yn codi materion polisi cyhoeddus sy’n debyg o fod o ddiddordeb i’r Senedd

Nodir nad oedd adran 13(1) a (2) o Ddeddf 2023 y cyfeirir ati yn y Rheoliadau hyn mewn grym ar y dyddiad y gwnaed y Rheoliadau hyn.

Fodd bynnag, yn unol â Gorchymyn Deddf yr Amgylchedd Hanesyddol (Cymru) 2023 (Cychwyn) 2024, bydd gweddill darpariaethau Deddf 2023 (ac eithrio adran 147, na chyfeirir ati yn y Rheoliadau hyn) yn dod i rym ar 4 Tachwedd 2024, yr un dyddiad y daw’r Rheoliadau hyn i rym.

Ymateb Llywodraeth Cymru

Mae angen ymateb gan Lywodraeth Cymru.

Trafodaeth y Pwyllgor

Trafododd y Pwyllgor yr offeryn yn ei gyfarfod ar 30 Medi 2024 ac mae'n cyflwyno adroddiad i'r Senedd yn unol â'r pwyntiau adrodd uchod.

